

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 136/2020
Luxembourg, 10. november 2020

Kohtuotsus (kohtuasi C-644/18)
komisjon vs. Itaalia

Itaalia on rikkunud välisõhu kvaliteeti käsitlevaid liidu õigusakte

Ajavahemikul 2008–2017 ületati PM₁₀-osakeste sisalduse piirtasemeid süstemaatiliselt ja püsivalt

Euroopa Komisjon algatas 2014. aastal Itaalia Vabariigi suhtes liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse õhukvaliteedi direktiivis¹ kindlaks määratud PM₁₀-osakeste sisalduse piirtasemete süstemaatilise ja püsiva ületamise tõttu mitmes Itaalia piirkonnas.

Komisjon leidis nimelt esiteks, et Itaalia Vabariik on alates 2008. aastast asjaomastes piirkondades süstemaatiliselt ja püsivalt ületanud PM₁₀ sisalduse päevast ja aastast piirtaset, mida kohaldatakse õhukvaliteedi direktiivi artikli 13 lõike 1 alusel koostoimes selle direktiivi XI lisaga. Teiseks väitis komisjon, et Itaalia Vabariik on rikkunud selle sama direktiivi artikli 23 lõikest 1 koostoimes XV lisaga tulenevat kohustust võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada PM₁₀ piirtasemete järgimine kõigis kõnealustes piirkondades.

Leides, et kohtueelses menetluses Itaalia Vabariigi poolt selle kohta esitatud selgitused ei olnud piisavad, esitas komisjon 13. oktoobril 2018 Euroopa Kohtusse liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

Itaalia Vabariigi taotlusel suurkojana kokku tulnud Euroopa Kohus rahuldas selle hagi 10. novembril 2020 kuulutatud kohtuotsusega.

Esimesena, mis puudutab väidet, mis tugineb õhukvaliteedi direktiivi artikli 13 lõike 1 koostoimes XI lisaga süstemaatilisele ja püsivale rikkumisele, siis otsustas Euroopa Kohus, et lähtudes komisjoni esitatud tõenditest kohtuasjas kõne all olevate ajavahemike ja piirkondade kohta, on see väide põhjendatud. Sellega seoses märgib Euroopa Kohus, et PM₁₀ piirtasemete ületamisest iseenesest piisab, et saaks tuvastada õhukvaliteedi direktiivi eespool nimetatud sätete rikkumise. Käesoleval juhul aga **leiab Euroopa Kohus, et aastatel 2008–2017 (kaasa arvatud) ületati asjaomastes piirkondades väga regulaarselt PM₁₀ päevast ja aastast piirtaset.** Euroopa Kohtu sõnul ei piisa asjaolust, et käsitletava ajavahemiku jooksul ei ole kõnealuseid piirtasemeid teatud aastate jooksul ületatud, selleks, et takistada niisuguses olukorras nende sätete süstemaatilise ja püsiva rikkumise tuvastamist. Nimelt nähtub juba õhukvaliteedi direktiivis sisalduva mõiste „piirtase“ määratlusest endast, et eesmärgiga vältida, ennetada või vähendada kahjulikku mõju inimeste tervisele ja/või kogu keskkonnale, tuleb see piirtase saavutada teatava tähtaja jooksul ning hiljem ei tohi seda ületada. Lisaks rõhutab Euroopa Kohus, et kui selline järeldus on tõendatud – nagu käesolevas asjas –, siis ei ole tähtsust sellel, kas liikmesriigi kohustuste rikkumine tuleneb vastutava liikmesriigi tahtest, hooletusest või hoopis tehnilistest või struktuurilistest raskustest, millega see riik silmitsi seisis, välja arvatud juhul, kui on tõendatud erandlike asjaolude esinemine, mille tagajärgi ei oleks vaatamata kogu rakendatud hoolsusele olnud võimalik vältida. Kuna käesolevas asjas ei ole Itaalia Vabariik niisuguseid tõendeid esitanud, on ta asjatult tuginenud õhusaaste allikate mitmekesisusele – väitmaks, et mõnda neist ei saa talle süüks panna, näiteks neid, mida mõjutab Euroopa valdkondlik poliitika – või teatavate asjaomaste piirkondade topograafilistele ja ilmastikulistele eripäradele. Lõpetuseks ei omista Euroopa Kohus mingit tähtsust Itaalia Vabariigi viidatud asjaolule, et kogu riigi territooriumist lähtudes on

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT 2008, L 152, lk 1).

piirkonnad, mida komisjoni väited puudutavad, piiratud ulatusega. Sellega seoses täpsustab kohus, et kas või ühesainsas piirkonnas PM₁₀ piirtasemete ületamisest iseenesest piisab, et saaks tuvastada õhukvaliteedi direktiivi eespool nimetatud sätete rikkumise.

Teisena, mis puudutab väidet, et PM₁₀ piirtasemete järgimise tagamiseks ei ole võetud asjakohaseid meetmeid vastavalt õhukvaliteedi direktiivi artikli 23 lõikele 1 eraldi võetuna ja koostoimes direktiivi XV lisa A jaoga, siis otsustas Euroopa Kohus, et ka see väide on põhjendatud. Sellega seoses märgib kohus, et nendest sätetest nähtub, et juhul, kui ületatakse nimetatud piirtasemeid, mille saavutamise tähtpäev on juba möödunud, peab asjaomane liikmesriik koostama õhukvaliteedi kava, mis vastab selle direktiivi nõuetele, eelkõige nõudele võtta asjakohaseid meetmeid selleks, et piirtasemete ületamise ajavahemik jääks võimalikult lühikeseks. Euroopa Kohus toonitab selles kontekstis, et kuigi niisugusest piirtasemete ületamisest ei piisa iseenesest järeltuleks, et on rikutud õhukvaliteedi direktiivi nimetatud sätetes liikmesriikidele ette nähtud kohustusi, ning kuigi liikmesriikidel on võetavate meetmete kindlaksmääramisel teatav kaalutlusruum, peavad need meetmed igal juhul võimaldama seda, et piirtasemete ületamise ajavahemik oleks võimalikult lühike.

Käesoleval juhul aga **tõdeb Euroopa Kohus, et Itaalia Vabariik ei ole ilmselgelt õigel ajal võtnud nõutud meetmeid**. Oma järeltule põhjendamiseks viitab kohus toimikus sisalduvatele dokumentidele, millest nähtub nimelt, et PM₁₀ päevase ja aastase piirtaseme ületamine on nimetatud piirkondades kestnud süstemaatiliselt ja püsivalt vähemalt kaheksa aastat, et vaatamata Itaalia Vabariigis käimasolevale piirtasemete saavutamise protsessile on Euroopa Kohtule esitatud õhukvaliteedi kavades ette nähtud meetmed – muu hulgas meetmed, mille eesmärk on kaasa tuua struktuurilised muutused, arvestades eelkõige peamisi saastetegureid – valdavas osas ette nähtud alles hiljuti ning et paljudes kavades on välja toodud õhukvaliteediga seotud eesmärkide elluviimise kestus, mis võib mõnikord olla mitu aastat või isegi kaks aastakümnet pärast nimetatud piirtasemete jõustumist. Euroopa Kohtu sõnul näitab niisugune olukord iseenesest, et Itaalia Vabariik ei ole rakendanud asjakohaseid ja tõhusaid meetmeid, et PM₁₀ piirtasemete ületamise ajavahemik oleks võimalikult lühike. Lisaks, kui Itaalia Vabariigi hinnangul on eelkõige proportsionaalsuse, subsidiaarsuse ning avalike ja erahuvide tasakaalu põhimõttest lähtudes tingimata vajalik, et tähtajad oleksid pikad selleks, et erinevates õhukvaliteedi kavades ette nähtud meetmed saaksid mõju avaldada, siis märgib Euroopa Kohus hoopis, et selline lähenemisviis on vastuolus nii õhukvaliteedi direktiivis ette nähtud ajaliste viidetega sellest direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks kui ka selle direktiiviga taotletud inimeste tervise ja keskkonna kaitse eesmärkide olulisusega. Nimelt tunnistab Euroopa Kohus, et õhukvaliteedi direktiivi artikli 23 lõike 1 alusel ei saa nõuda, et liikmesriigi võetud meetmed tagaksid nende piirtasemete viivitamatu järgimise, et neid meetmeid saaks pidada sobivaks, kuid rõhutab samas, et Itaalia Vabariigi lähenemisviis tähendaks nõustumist võimalusega üldiselt – vajaduse korral *sine die* – pikendada nende piirtasemete järgimise tähtaega, samas kui need on määratud kindlaks just nende eesmärkide saavutamiseks.

MÄRKUS: Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi liikmesriigi vastu, kes ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, võivad esitada komisjon või teine liikmesriik. Kui Euroopa Kohus tuvastab rikkumise, peab asjassepuutuv liikmesriik täitma kohtuotsuse võimalikult kiiresti. Kui komisjon leiab, et liikmesriik ei ole Euroopa Kohtu otsust täitnud, võib ta esitada uue hagi ja nõuda rahaliste sanktsioonide määramist. Kui komisjonile ei ole teatatud direktiivi ülevõtmise meetmetest, võib Euroopa Kohus komisjoni taotlusel määrata rahalised sanktsioonid juba esimeses kohtuotsuses.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [tervikekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106